

Västerbergslagens utbildningscentrum

Info@vbu.ludvika.se

Rektorn vid Högbergsskolan 1

Marie-Hélène.Abrahamsson@vbu.ludvika.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Högbergsskolan 1
Västerbergslagens utbildningscentrum

Tillsyn i Högbergsskolan 1

Skolinspektionen genomför tillsyn av Västerbergslagens utbildningscentrum under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Högbergsskolan1 besöktes av Skolinspektionen den 19 och 20 november 2013.

Fakta om skolan

Högbergsskolan 1 är en kommunal gymnasieskola som erbjuder utbildning för elever på fyra högskoleförberedande program samt ett yrkesprogram, handels- och administrationsprogrammet (HA). De högskoleförberedande programmen är ekonomiprogrammet (EK), estetiska programmet (ES), humanistiska programmet (HU) och samhällsvetenskapsprogrammet (SA). Skolan har även elever som går på introduktionsprogram. Västerbergslagens utbildningscentrum (VBU) är huvudman för utbildningen. VBU är ett kommunalförbund mellan Ludvika och Smedjebackens kommuner och bedriver bland annat gymnasieutbildning och vuxenutbildning.

Högbergsskolan 1 ligger i Ludvika. Skolan har vid tiden för tillsynsbesöket totalt 303 elever, varav 8 går på introduktionsprogram. Det största programmet är samhällsprogrammet med 141 elever och det minsta programmet är det humanistiska programmet med 8 elever.

Högbergsskolan 1 leds av en rektor. Verksamheten är organiserad i tre arbetslag utifrån program. HA och ES är separata arbetslag medan HU, SA och EK bildar ett gemensamt arbetslag. Arbetslagen leds av arbetslagsledare. De ingår i skolans ledningsgrupp tillsammans med rektorn, specialpedagogen samt studie- och yrkesvägledaren.

Högbergsskolan 1 har ett nära samarbete med Högbergsskolan 2, VBU. De båda skolorna är belägna inom samma område i Ludvika. Samarbetet gäller exempelvis samordning av några lärartjänster, visst elevhälsoarbete och VBU:s gemensamma skolbibliotek.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella statistik framgår att uppgifter för Högbergsskolan 1 och Högbergsskolan 2 redovisas tillsammans. Därför finns inga samlade resultat för Högbergsskolan 1 som helhet. Däremot finns statistik för de enskilda programmen. Skolverkets nationella statistik för Högbergsskolan 1 visar följande resultat när det gäller den genomsnittliga betygspoängen för de olika programmen läsåret 2011/12, (motsvarande resultat för riket anges inom parentes): estetiska programmet 13,9 poäng (14,8), handels- och administrations-

programmet 13,9 poäng (12,9) och samhällsvetenskapsprogrammet 15,3 poäng (14,6). Av Skolverkets statistik framgår vidare att det är 79 procent av eleverna på det estiska programmet (82), 79 procent på handels- och administrationsprogrammet (80) samt 82 procent av eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet (87) som fullföljer utbildningen inom fyra år.

Den nationella statistiken för läsåret 2012/13 är vid tiden för föreliggande beslut inte publicerad. Rektorn för Högbergsskolan 1 har dock inkommit med uppgifter om resultat per program för det läsåret. Av skolans egen statistik framgår att den genomsnittliga betygspoängen för estetiska programmet är 13,4 poäng, handelsprogrammet 13,9 och den genomsnittliga betygspoängen för samhällsprogrammet är 14,4 poäng. Skolans statistik visar vidare följande uppgifter när det gäller andel elever som uppnår grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier: estetiska programmet 70 procent, handelsprogrammet 91 procent och samhällsprogrammet 88 procent. Beträffande andel elever som fullföljer utbildningen inom fyra år varierar det mellan programmen. Inom handels- och administrationsprogrammet är det störst andel elever som fullföljer utbildningen, 85 procent, och lägst andel inom det estetiska programmet, 74 procent.

Skolans betygsstatistik för enskilda kurser läsåret 2012/13 visar att alla elever inte når lägst godkänt betyg i alla kurser.

Helhetsbedömning

Alla elever vid Högbergsskolan 1 når inte lägst godkänt betyg i samtliga kurser som ingår i utbildningen. Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2011/12 framgår att den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan programmen. Den genomsnittliga betygspoängen är 15,3 poäng på samhällsvetenskapsprogrammet och 13,9 på både handels- och administrationsprogrammet och estetiska programmet. Skolans egen statistik för läsåret 2012/13 visar stora skillnader mellan programmen när det gäller grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier, genomsnittliga betygspoäng liksom andel elever som fullföljer utbildningen inom fyra år. Högbergsskolan 1 behöver utifrån detta vidta åtgärder inom flera områden som har betydelse för att höja elevernas kunskapsresultat.

Rektorn behöver ta ett ökat ansvar för att förbättra skolans systematiska kvalitetsarbete. I detta arbete är det viktigt att kunskapsresultaten kopplas samman på ett tydligt vis med kvaliteten i undervisningen. Rektorn behöver se till att lärarna ges möjlighet att analysera resultat så att både väl fungerande undervisning synliggörs och behov av förbättringsinsatser tydliggörs.

Detta är angeläget, inte minst för att i högre grad anpassa undervisningen till elever som har lätt att nå kunskapskraven så att de stimuleras att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Arbetet med att skapa tydliga och väl förankrade strukturer för processen kring särskilt stöd behöver också utvecklas, så att åtgärdsprogrammen blir reella redskap för planering, genomförande, uppföljning och utveckling av den pedagogiska verksamheten runt elever i behov av särskilt stöd.

Flera av de elever som Skolinspektionen har mött saknar kunskap om de examensmål som finns för varje program, dock inte elever i årskurs 3. Tillsynen visar också att dessa mål inte heller är en självklar utgångspunkt vid lärarnas planering och genomförande av undervisningen. Rektorn måste därför se till att lärarna samverkar för att utbildningens olika delar ska hänga samman och bilda en helhet. Dock finns goda exempel där examensmålen präglar stora delar av undervisningen.

Vidare måste rektorn se till att eleverna har ett reellt inflytande över utbildningens utformning oberoende av program, lärare och ämne. Avslutningsvis uppger rektorn, elever och lärare som Skolinspektionen intervjuat och samtalat med att de upplever skolan som trygg och att många elever trivs i sin skola.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerbergslagens utbildningscentrum att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 13 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att rektorn och lärarna klargör för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering*Utbildningens mål samt lärares samverkan för att nå utbildningens mål*

Enligt skollagen ska rektorn och lärarna klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever har. Att eleverna får sådan information är en förutsättning för att eleverna ska kunna ta ansvar för sina studieresultat och utöva inflytande över utbildningen.

Undervisningen för elever i gymnasieskolan ska utgå från de examensmål som finns för varje nationellt program. Enligt läroplanen ska lärarna samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål. Undervisningen ska även utgå från ämnesplanerna. De anger målen och det centrala innehållet för undervisningen i varje enskilt ämne och kurs.

Skolinspektionens utredning visar att lärarna inte i tillräcklig omfattning och kontinuerligt klargör utbildningens mål för eleverna. Rektorn beskriver i den verksamhetsredogörelse, som gjorts i samband med tillsynen, att information om examensmål, ämnesmål och kunskapskrav läggs på huvudmannens gemensamma digitala lärplattform. Elever uppger dock i intervjuer att det är en stor variation mellan lärarna i hur de arbetar för att eleverna ska få kunskaper om ämnesplanernas mål och kunskapskrav. Enligt eleverna finns det lärare som tar upp detta både i början av en kurs och fortlöpande under kurserna, medan andra lärare gör det främst i inledningen av en kurs. Även i intervju och samtal med lärare framgår att de varierar i vilken utsträckning de anknyter till ämnesmål och kunskapskrav under pågående kurser.

Eleverna kan inte i intervjuer ge exempel på hur de får reda på examensmålen, förutom när det gäller gymnasiearbetet i årskurs 3. Rektorn och lärare bekräftar att examensmålen inte lyfts fram på ett tydligt vis från början av elevernas gymnasieutbildning. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att personalen på skolan inte har kommit fram gemensamt till hur arbetet med att förverkliga examensmålen ska bedrivas. Lärare menar att detta bland annat bottnar i att skolledningen inte har drivit frågan. Enligt eleverna präglas inte undervisningen i alla ämnen av det program de går. Elever uppger dock att de ibland arbetar i projekt och då "märks programmet" och de ger som exempel undervisning inom det estetiska programmet där flera lärare samverkar. Lärare uppger att examensmålen är viktiga när det gäller elevers gymnasiearbete. I övrigt ger de sporadiska exempel på hur de samverkar i syfte att eleverna ska få en helhet i sin utbildning, även om just arbete i projektform lyfts som positiva exempel. Rektorn beskriver examensmålen som utbildningens kärna och hon menar att det "haltar" inom några program när det gäller lärares samverkan för att nå utbildningens mål.

Stimulans i undervisningen

Skollagen betonar att hänsyn ska tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Vidare framgår av skollagen att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin utveckling.

I läroplanen anges att lärarna ska utgå från den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Tillsynen visar genom intervjuer med rektorn, lärare och elever att undervisningen inte alltid är upplagd så att elever som lätt når målen stimuleras att nå längre i sin kunskapsutveckling. I intervjuer med lärare framkommer att de har en tydlig strävan att uppmuntra och stödja eleverna i undervisningen så att eleverna känner att de kan nå längre. Samtidigt framkommer uppfattningar som att det är "svårt att ge vettig hjälp" till elever som har lätt för sig och att det inte satsas tillräckligt på "de duktiga eleverna". Eleverna ger sinsemellan en splittrad bild när det gäller stimulans och utmaningar i undervisningen. De ger såväl exempel på fördjupande och "större uppgifter" som att det kan vara för lätt och att de får sitta och vänta tills andra är klara. Vidare finns det elever som menar att undervisningen i moderna språk inte alltid erbjuder tillräckliga "utmaningar för dem som vill mer". Detta framkommer även i lärarintervjun. Rektorn uttrycker att många lärare har en god förmåga att individualisera undervisningen och att ge alla elever möjlighet att nå minsta nivån men att skolan är sämre på att "jobba med dem som är duktiga". Även Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 2 vårterminen 2013 indikerar att alla elever inte får tillräcklig stimulans i undervisningen. När det exempelvis gäller påståendet "Skolarbetet stimulerar mig att lära mig mer" svarar 58 procent av eleverna att det stämmer ganska dåligt eller inte alls.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 3 §, 4 kap. 14 § skollagen, 4 kap. 1 § gymnasieförordningen, Lgy11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Elevers reella inflytande över utbildningen

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. I förarbetena till skollagen (prop.2009/10:165 s 674) anges att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen utan att det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida. I läroplanen tydliggörs lärarnas ansvar för inflytandet genom att de svarar för att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Skolinspektionens sammanfattande bild är att det inte finns någon genomtänkt linje i hur eleverna ska ges ett reellt inflytande över utbildningen och sitt eget lärande. Elever beskriver i intervjuer att deras inflytande över det egna lärandet varierar mellan lärare, ämnen och program. De exempel på inflytande som elever nämner handlar om att de kan välja mellan olika ämnen och hur de vill redovisa uppgifter. Några elever uttrycker att de kan involveras i hur arbetet i kurser ska genomföras medan andra elever menar att "det är mera fast hur vi ska jobba". Lärare ger i intervjuer en varierad bild av hur de på ett aktivt sätt arbetar för att ge eleverna ett reellt inflytande över utbildningen och sitt eget lärande. De ger exempel på hur elever involveras i planeringen av ett projekt där de diskuterar hur de ska arbeta. Å andra sidan finns det lärare som uttrycker att det kan vara "tufft" att ge eleverna ett inflytande i vissa kurser utifrån att kursplanernas centrala innehåll är så styrande. Det finns även lärare som menar att det är svårt att ge eleverna ett inflytande när de inte är så intresserade av ämnet.

Utredningen visar sammanfattningsvis att det finns brister i elevernas inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero**Bedömning**

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Upprätta en plan som uppfyller de krav som ställs i skollagen.

Motivering*Plan mot kränkande behandling*

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt av de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållande i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling tillika likabehandlingsplan. Planen är upprättad för läsåret 2012/13. Planen uppfyller i flera delar de krav som ställs på en plan mot kränkande behandling. Den saknar dock en redovisning av vilka konkreta insatser som skolan, utifrån en aktuell kartläggning, planerar att vidta under det kommande året för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen saknar också en redovisning av hur de under föregående år planerade åtgärderna har genomförts.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister gällande skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler detta till rektorn.
- Se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

- Se till att utredning av särskilt stöd sker i samråd med elevhälsan.
- Se till att åtgärdsprogram utarbetas för elever i behov av särskilt stöd.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Rutiner i samband med utredning av elevers eventuella behov av särskilt stöd

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd.

Skolinspektionens sammanfattande bild är att Högbergsskolan 1 saknar tydliga och väl förankrade rutiner för att utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd och att det därmed även är oklart när och om åtgärdsprogram ska utarbetas och hur de ska följas upp. Rektorn uttrycker att skolan under innevarande termin påbörjat ett arbete för att åstadkomma bättre rutiner för arbetet med särskilt stöd. Detta framgår även i intervjun med representanter för elevhälsan som uppger att den nya arbetsgången dock inte är presenterad och förankrad i organisationen. Tanken är att det ska vara gemensamma rutiner i huvudmannens skolor och representanter för elevhälsan har därför haft i uppdrag att utforma dessa rutiner. Skolinspektionen tar del av de ännu inte förankrade rutinerna och noterar i sammanhanget att samråd med elevhälsan vid utredning saknas som en del av rutinen. Representanter för elevhälsan beskriver att det hitintills är oklart när och om de ska involveras i arbetet med att utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd. I lärarintervjun framkommer olika uppfattningar om vilka rutiner som gäller i skolans arbete med särskilt stöd. Det föreligger således oklarheter kring rutiner och ansvarsfördelning när det gäller utredning av elevers eventuella behov av särskilt stöd.

Rektorn uppger att skolan haft ett uppehåll när det gäller utarbetande av åtgärdsprogram. Istället har så kallade samrådsprotokoll utformats i avvaktan på att nya rutiner ska gälla. Enligt rektorn finns det dock elever som har åtgärdsprogram och elever som borde ha åtgärdsprogram. Lärare beskriver i intervjuer att de ger olika former av särskilt stöd utan att utarbeta åtgärdsprogram för berörda elever. De uppger också att det finns elever som inte får de särskilda stöd de behöver. Representanter för elevhälsan menar dock att elever får det särskilda stöd de behöver, även om eleverna inte alltid har åtgärdsprogram. I

lärarintervjun framkommer även uppfattningar att skolan är bra på att identifiera de elever som behöver särskilt stöd, men det finns en tveksamhet till om eleverna får "rätt stöd". Skolans bristande rutiner i arbetet med särskilt stöd kan, enligt Skolinspektionen, innebära att elever inte får det särskilda stöd de behöver och har rätt till.

Studiehandledning på modersmålet

Enligt gymnasieförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Rektorn uppger i intervjun att det finns flera elever som behöver studiehandledning på sina modersmål. Trots detta ges inte studiehandledning på modersmålet och rektorn förklarar det bland annat med svårigheter att rekrytera lärare.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolans arbete med särskilt stöd brister. Skolans verksamhet uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen, 9 kap. 9 § gymnasieförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Motivering

Betygssättning är en myndighetsutövning som ska utföras enligt de bestämmelser som återfinns i skollagen. Rektorn ska, enligt skollagen, se till att betyg sätts i enlighet med tillämpliga författningar. Betyg ska beslutas av den lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyget ska sättas. Lärare är enligt skollagen den som innehar anställning som lärare hos huvudmannen.

Rektorn beskriver i intervjun att VBU samarbetar med flera kommuner i regionen i något som kallas Gysamnet. Samarbetet innebär att undervisningen i moderna språk kan läsas webbaserat om det inte finns tillräckligt många elever på den egna skolan som valt språket. Lärarna inom Gysamnet är anställda av olika huvudmän, några är således anställda av VBU medan andra har sin anställning hos övriga berörda kommuner. Lärarna i respektive språk sätter betyg på samtliga elever som de har i undervisningen. Det innebär att det finns elever

på Högbergsskolan 1 vars betyg i moderna språk sätts av en lärare som inte är anställd av VBU, vilket inte är förenligt med författningarnas krav.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 14, 16 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser. Rektorn ska också skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Skolinspektionen konstaterar, med utgångspunkt från dokument och intervjuer med lärare och rektorn, att kvalitetsarbetet inte präglas av en systematik där kunskapsresultaten på ett tydligt vis kopplas samman med kvaliteten i undervisningen. Lärare uttrycker att det inte är vanligt med gemensamma diskussioner och analyser av skolans resultat, något som de efterlyser. Istället får de främst ta del av VBU:s samlade resultat vid gemensamma tillfällen för all personal inom VBU. Enligt lärarna förekommer det dock att de resultat som gäller

skolans program diskuteras i arbetslagen. Men de kan ge få exempel på analyser och slutsatser som de dragit utifrån dessa diskussioner, "det är svårt att omsätta diskussionerna i praktiska handlingar". Rektorn bekräftar att det förekommer mer generella diskussioner om hur programmen lyckas. Däremot menar hon att skolan behöver utveckla arbetet med att närmare analysera resultat på ämnesnivå som underlag för samtal "om hur man ska lägga upp undervisningen på annat sätt". Hon menar dock att ett sådant kvalitetsarbete förekommer i några arbetslag, men det är inte väl fungerande i alla arbetslag. Denna variation märks även i de verksamhetsplaner/treårsplaner som arbetslagen är i färd med att sjösätta. Bristen på systematisk analys kopplat till åtgärder märks även i Årsredovisning 2012 som är ett gemensamt dokument för samtliga verksamheter inom VBU. I rektorns verksamhetsplan är det också oklart hur utvecklingsarbetet ska bedrivas och utvärderas så att rektorn tillsammans med lärarna kan ta reda på om arbetet haft någon effekt. Där finns dock exempel på insatser som ska göras för att höja resultaten. Även Skolinspektionens enkät från våren 2013 bekräftar bilden av personalens uppfattning om att skolans utvecklingsarbete behöver stärkas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4-5 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Personalkompetens

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Redovisa en plan med konkreta åtgärder som ska vidtas för att öka andelen lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som har anställts före första juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver.

Rektorn för Högbergsskolan 1 har lämnat en lärarförteckning till Skolinspektionen. Den visar att det finns lärare som saknar lärarexamen och undervisar i engelska och är anställd utan tidsbegränsning.

Utredningen visar att det finns lärare på skolan som saknar utbildning för den undervisning de bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 13-15, 17-20 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Se till att eleverna erbjuds modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.
- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering

Modersmålsundervisning

Enligt skollagen ska en elev som har en vårdnadshavare med annat modersmål än svenska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Enligt gymnasieförordningen är en huvudman skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas sådan undervisning och det finns lämplig lärare att tillgå.

Rektorn uppger att finns det flera elever som har annat modersmål än svenska och som inte erbjuds undervisning i sitt modersmål. Enligt rektorn erbjuder skolan arabiska, däremot erbjuds inte somaliska och dari till elever som har rätt till detta.

Elevhälsa

Av skollagen framgår att det för eleverna ska finnas en elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare framgår det av skollagen att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande och att elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bl.a. elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Av tillsynen framgår att Högbergsskolan 1 har tillgång till samtliga kompetenser inom elevhälsan som skollagen föreskriver. Vid intervju med representanter för elevhälsan uppges dock att prioriteringar i arbetet måste göras som medför att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet kommer till korta. Rektorn uttrycker att det saknas ett medvetet förebyggande och hälsofrämjande arbete. Enligt rektorn beror detta bland annat på en "spretighet" i VBU:s gemensamma elevhälsoarbete som medför att skollagningen inte kan styra skolans elevhälsoarbete tillräckligt. Rektorn och representanter för elevhälsan beskriver dock att skolan är i färd med att skapa tydligare strukturer för elevhälsoarbetet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller elevernas tillgång till modersmålsundervisning. Utredningen visar vidare att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete brister. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 §, 15 kap. 19 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Västerbergslagens utbildningscentrum måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Rektorn ska besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.

Motivering

Beslut om förläggning av kurser

Rektorn ska, enligt gymnasieförordningen, besluta om hur hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras.

Av intervju med rektorn och dokumentstudier framgår att rektorn vid Högbergsskolan 1 inte har fattat beslut om hur hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och därmed inte heller om hur kurserna ska fördelas över läsåren. Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller rektors beslut om förläggning av kurser samt i planerna för introduktionsprogram. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Västerbergslagens utbildningscentrum föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 12 § gymnasieförordningen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Åsa Rehnberg
Undervisningsråd

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.